

Impresum

ORGANIZATORI IZLOŽBE
Institut za povijest umjetnosti / Hrvatski državni arhiv

ZA ORGANIZATORE
Katarina Horvat-Levaj / Dinko Čutura

PARTNERSKE USTANOVE
Muzej za umjetnost i obrt / Državni arhiv u Zagrebu
/ Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

AUTORSKA KONCEPCIJA IZLOŽBE
Irena Kraševac, Institut za povijest umjetnosti

AUTORSKA SURADNJA
Marina Bagarić, Muzej za umjetnost i obrt / Vanja Brdar Mustapić,
Muzej za umjetnost i obrt / Boris Dundović, Institut za povijest umjetnosti
/ Katarina Horvat, Državni arhiv u Zagrebu / Ivana Mance Čipek, Institut
za povijest umjetnosti / Branko Ostajmer, Hrvatski institut za povijest

ORGANIZACIJA IZLOŽBE
Irena Kraševac, Institut za povijest umjetnosti / Irena Šimić,
Institut za povijest umjetnosti / Marina Bagarić, Muzej za umjetnost i obrt
/ Marina Selnik, Hrvatski državni arhiv

ArcGIS STORYMAP
Institut za povijest umjetnosti / Irena Šimić / Ivana Haničar Buljan
/ Luka Hornung / Dora Bartulović / Iva Daria Bešen / Aneta Crevar
/ Hrvoje Perica / Valentina Tupek

VIZUALNI IDENTITET / DIZAJN
Ivan Klisurić / ivanklis.studio

KARTOGRAFSKI PRIKAZI
Frano Jakšić

LEKTURA
Maja Trinajstić

FOTOGRAFIJE
Paolo Mofardin / Jovan Kliska / Srećko Budek
/ Vedran Benović / Eva Radolović

IZVORI ARHIVSKOG GRADIVA
Državni arhiv u Zagrebu / Hrvatski državni arhiv / Zagrebačka
nadbiskupija, Nadbiskupijski arhiv u Zagrebu / Ministarstvo kulture
i medija RH, Uprava za zaštitu kulturne baštine / Muzej grada Zagreba
/ Muzej za umjetnost i obrt / Institut za povijest umjetnosti, Osobni
arhivski fond Aleksandera Lasla / Grad Zagreb, Gradski zavod za
zaštitu / spomenika kulture i prirode / Zbirka Sekelj

ZAHVALE
Autori i organizatori zahvaljuju svim ustanovama i vlasnicima
stanova u zgradama koje je projektirao arhitekt Rudolf Lubynski
koji su im izašli ususret i omogućili istraživanje za izložbu.

Ovaj je rad sufinancirala Hrvatska zaklada za znanost projektom
(IP-2022-10-9503) „Arhitektura i kultura stanovanja u Zagrebu
1880.–1940.“ / ARHZAG.

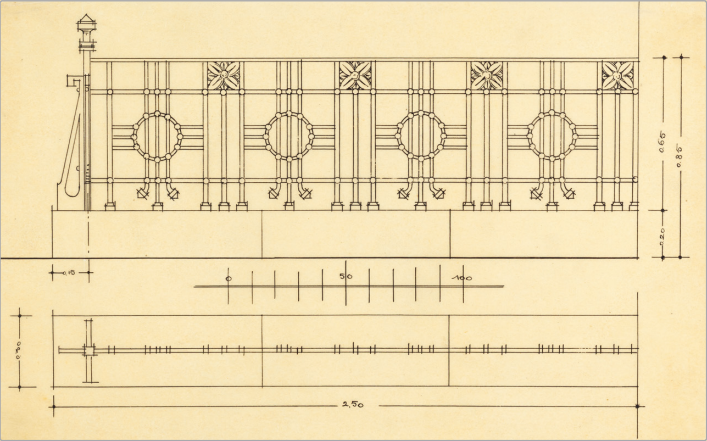
Izložba je ostvarena zahvaljujući novčanoj pomoći Ministarstva
kulture i medija RH, Grada Zagreba – Gradskog ureda za kulturu
i civilno društvo i Instituta za povijest umjetnosti.

Sove – akroteriji na
Kraljevskoj sveučilišnoj
knjižnici i Zemaljskom
arhivu, 1913. (danas
Hrvatski državni arhiv)

Kraljevska sveučilišna knjižnica i Zemaljski arhiv,
Muzej za umjetnost i obrt

ARHITEKT ♦ INVESTITOR ♦ OBRTNIK
STAMBENA ARHITEKTURA RUDOLFA LUBYNSKOG
U ZAGREBAČKOM DONJEM GRADU

Izložba je koncipirana u tematskim cjelinama:

- Rudolf Lubynski — osobno
- Zagreb u Lubynskijevo vrijeme
- Stambena arhitektura Rudolfa Lubynskog
i „zagrebački tlocrt“
- Građansko stanovanje
- Služavkina priča
- Ulazna vrata i stubišta
- Prozor u grad
- Keramika koja traje
- Pročelja pričaju
- Investitori stambene izgradnje / Bankarski biznis
- Tri kuće u Prilazu
- Kućevlasnici: Kuće Eisner
- Kuća Schumacher / Kuća Klein
- Kuća Schick / Kuća Roller
- Kuća Kanitz / Kuća Dostal
- Svećenički dom / Dobrotvorov dom
- Arhitektova kuća
- Lubynski i obrtnici / izvođači
- Lubynski i umjetnici.

Izložba je rezultat rada na istraživačkom znan-
stvenom projektu „Arhitektura i kultura stanovanja
u Zagrebu 1880.–1940.“ (IP-2022-10-9503) koji
se provodi na Institutu za povijest umjetnosti uz
podršku Hrvatske zaklade za znanost. Hrvatski
državni arhiv ugostio je izložbu u sklopu obilježava-
nja Međunarodnog tjedna arhiva (9. do 13. lipnja
2025.) i ovogodišnje teme **arhiVtektura**, a ostaje
otvorena do 5. rujna 2025. Uz izložbu će se orga-
nizirati vodstva po izložbi i javna predavanja članova
autorskog tima.

PREDAVANJA

- Utorak, 10. lipnja 2025. u 12 sati**
Irena Kraševac, *Kako se gradio Dobrotvorov
dom? Arhivski fond kao izvor podataka o gradnji
i opremanju kuće izgrađenoj prema projektu
Rudolfa Lubynskog*
- Četvrtak, 12. lipnja 2025. u 12 sati**
Irena Šimić, *Osobni arhivski fondovi u Institutu
za povijest umjetnosti kao ishodiše istraživanja
stambene arhitekture i arhitektonske plastike
u Zagrebu*

ARHITEKT ♦ INVESTITOR ♦ OBRTNIK
STAMBENA ARHITEKTURA RUDOLFA LUBYNSKOG
U ZAGREBAČKOM DONJEM GRADU

ARHITEKT
♦
INVESTITOR
♦
OBRTNIK
—
STAMBENA
ARHITEKTURA
RUDOLFA
LUBYNSKOG
U ZAGREBAČKOM
DONJEM
GRADU

Najpoznatije djelo arhitekta Rudolfa Lubynskoga (Zagreb, 1873. – Zagreb, 1935.) neosporno je veličanstvena zgrada Hrvatskoga državnog arhiva, podignuta od 1911. do 1913. godine za Kraljevsku sveučilišnu knjižnicu i Zemaljski arhiv. U sjeni toga zdanja ostala su brojna druga arhitektova ostvarenja koja je projektirao u Zagrebu.

Urbanističko-arhitektonska cjelina zagrebačkoga Donjega grada planirana je, uobličena i izgrađena najvećim dijelom u razdoblju prijelaza iz 19. u 20. stoljeće na temelju pomnoga urbanističkog planiranja i propisanoga građevnog reda. Rudolf Lubynski pripada generaciji talentiranih arhitekata koji su svojim djelima ostavili trajan pečat u prostoru grada i postavili visoke kriterije urbane kulture koja se tu odvijala. Njegovi suvremenici su Viktor Kovačić, Hugo Ehrlich, Vjekoslav Bastl, Slavko Benedik, Aladar Baranyai, Stjepan Podhorsky, Ignjat Fischer, Dionis Sunko, Lav Kalda i dr. Zahvaljujući njihovim ostvarenjima, između ostalog, Donji grad je još 1962. zaštićen kao kulturno-povijesna urbana cjelina.

Korpus stambene arhitekture glavna je supstanca zagrebačkoga Donjega grada koja mu je dala karakteristično lice i identitet, a rezultat je zajedničkog djelovanja urbanista, arhitekata i investitora te građevinskih poduzetnika i obrtnika.

Na prostoru Donjega grada zabilježeno je 25 stambenih zgrada koje je Lubynski projektirao u razdoblju od 1909. do 1929. godine. Riječ je stambeno najamnim kućama za razne naručitelje, banke, mirovinske i dobrotvorne zaklade te brojne privatne investitore. Izložba prikazuje pojedinačne primjere Lubynskijevih donjogradskih kuća na temelju izvornih arhivskih nacрта i dokumenata o gradnji, arhivskih fotografija i snimaka današnjeg stanja. Lubynski je naročitu pažnju pridavao oblikovanju pročelja, građevne stolarije i unutrašnjoj opremi zgrada (stubišne ograde, pločenja, vitraji) koji čine jedinstveni stilski izričaj od secesije preko *art déco*a do moderne arhitekture.

Rudolf Valdec i učenici Više škole za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu, *Mali bijednici*, reljef, 1912.

Rudolf Lubynski, Nacrt pročelja: Dobrotvorov dom, IPU, Osobni arhivski fond Aleksandera Lasla

Potpis arhitekta R. Lubynskog na kući Hipotekarne banke u Prilazu Gjure Deželića, 1910.

Stubišna ograda kuće Hipotekarne banke u Prilazu Gjure Deželića 44, 1910.

Pločice tvrtke Armina Schreiner na stubištu kuće Hipotekarne banke u Prilazu Gjure Deželića 44, 1910.

Uz prikaz života i djela arhitekta Rudolfa Lubynskog, izložba pridaje naročitu pozornost naručiteljima njegovih projekata, tadašnjih pripadnika zagrebačkoga građanskog društva, privredne i kulturne elite, koji su danas iščezli iz memorije građana. Oni su dali trajni prinos prostoru grada, a kuće koje su izgradili i dalje se nazivaju po njima. Lubynskijev opus ne bi bio ostvariv bez uključenja brojnih izvođača, građevinskih tvrtki i obrtnika koji su svoje radionice imali na prostoru Donjega grada ili u neposrednoj okolini, što dokazuje da je Zagreb u to vrijeme bio samoodrživ grad. Izvedeni objekti svjedoče o vrsnom zanatskom umijeću domaćih obrtnika i tvorničara. Za izvedbu skulpturalne dekoracije pročelja Lubynski surađuje s kiparima Robertom Frangešom i Rudolfom Valdecom koji u sklopu djelovanja Više škole za umjetnost i umjetni obrt (preteče ALU) izvide unikatnu dekoraciju koja zagrebački Donji grad pretvara u muzej arhitekture i kiparstva na otvorenom.

Zahvaljujući toj suradnji, kvalitetno oblikovan dekorativni program njegove ključne realizacije, zgrade Hrvatskoga državnog arhiva, proširuje se na širi prostor grada i postaje vidljiv, unatoč uglavnom zapuštenim i oronulim pročeljima.

Rudolf Lubynski

Detalj arhitektonske dekoracije na ulazu Dobrotvorova doma, Haulikova ulica 4, 1912.

Ulaz u zgradu Hipotekarne banke u Prilazu Gjure Deželića 44, 1910.

Rudolf Lubynski